

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ

Αιγαίο, ένας αρχέτυπος κόσμος

Το Αρχιπέλαγος μέσα από τις εικόνες του Στράτου Καλαφάτη, που παρουσιάζονται αυτές τις ημέρες στη Θεσσαλονίκη

«**Όλα έχουν** αλλάξει. Πρώτα απ' όλα έχω αλλάξει εγώ. Την πρώτη φορά που έκανα αυτό το ταξίδι, ήμουν λίγο πριν τα 40, τώρα είμαι λίγο μετά τα 50. Αλλά κυρίως έχει αλλάξει το Αιγαίο. Είναι πιο σιωπηλό...». Ρώτησα τον Στράτο Καλαφάτη τι ένιωσε διαφορετικό κάνοντας, σχεδόν δώδεκα χρόνια μετά, το ίδιο ταξίδι στο Αρχιπέλαγος, για να φωτογραφίσει την υδάτινη πόλη, που παρουσιάζεται αυτές τις μέρες στο Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ) Θεσσαλονίκης.

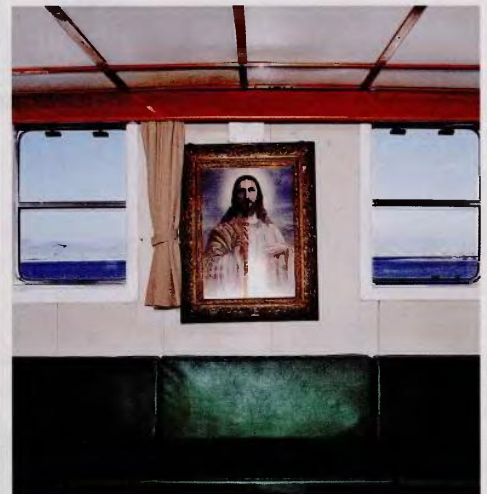
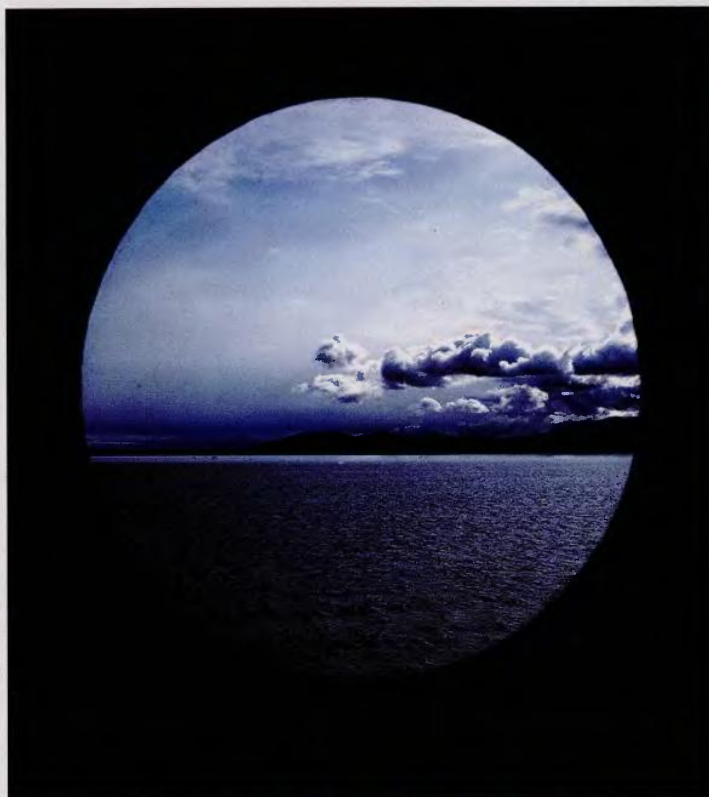
Ήταν Ιούνιος του 2006 όταν ο εξαιρετος φωτογράφος περιηγήθηκε στο Αιγαίο για την εργασία που του είχαν αναθέσει οι επιμελητές της 10ης Μπιενάλε Αρχιτεκτονικής της Βενετίας, Κατερίνα Κοτζιά, Ηλίας Κωνσταντόπουλος, Λόης Παπαδόπουλος και Κορίνα Φιλοξενίδου.

«**Οι νέες εικόνες, αν και έχουν το μεγαλείο της θάλασσας, έχουν ταυτόχρονα και κάτι σκοτεινό.**»

Επρεπε να φωτογραφίσει τα πλοία και τις διαδρομές τους. «Ξεκίνησα το ταξίδι του Αρχιπελάγους, από τη γενέτειρά μου, ένα απόγευμα, αρχές του καλοκαιριού», θυμάται. «Η Καβάλα, το βορειότερο λιμάνι του Αιγαίου, ήταν η ιδανική αφετηρία, μα πρωτίστως, η πόλη όπου μεγάλωσα και έμαθα τη θάλασσα. Το πλοίο ήταν οικείο από τα ταξίδια της νιότης, ανάγλυφο από τα στρώματα αμύρας και λαδομπογιάς. Αφήσαμε τη στεριά. Μαύρος καπνός απλώθηκε στον ορίζοντα, μέχρι που χάθηκε στη νύκτα. Παρέμεινα στο κατώστρωμα, παρατηρώντας τις γραμμές, τους αφρούς της μηχανής και τα μακρινά φώτα, σε μια προσπάθεια ανασύνταξης της μνήμης. Φθάσαμε στη Λήμνο. Τα κόκκινα φώτα της προβλήτας και ο θόρυβος του καταπέλτη ήταν οι πρώτες φωτογραφίες του Αρχιπελάγους. Ακολούθησαν πολλές ακόμη, στις είκοσι μέρες αυτής της μικρής οδύσσειας.»

Η επιστροφή

Οι εικόνες εκείνες παρουσιάστηκαν πρώτη φορά τον Σεπτέμβριο του 2006 στο ελληνικό περίπτερο, στο Giardini της Βενετίας. Με την ευκαιρία μιας νέας έκδοσης, ο Στράτος Καλαφάτης επέστρεψε στο Αιγαίο για να φωτογραφίσει ξανά. Το νέο ταξίδι έγινε τον προηγούμενο Φλεβάρη. «Ήταν σαν μια εκκρεμότητα για μένα. Επρεπε να το κάνω. Μπήκα στο πλοίο στον Πειραιά και η πρώτη στάση έγινε στην Αστυπάλαια. Πόρταξε το πανηγύρι της

«**Απέναντι** στο πέλαγος, σε άμεση επαφή με τον αέρα, την αλμύρα, το φως, νιώθει κανείς να βρίσκεται ανάλαφρα, σιωπηλά, πρόσκαιρα κάτι από τον μύκιο εαυτό του» (Ηρακλής Πασιπαιώννου).

Παναγιάς της Φλεβαριώτισσας. Καταχειμώνα. Οι νέες αυτές εικόνες, αν και έχουν το μεγαλείο της θάλασσας, έχουν ταυτόχρονα και κάτι σκοτεινό. Ένα νέο ταξίδι, απαράλλαχτο κι όμως τόσο διαφορετικό. Η καμένη λέμβος και η μοναχική σημαία είναι οι τελευταίες χειρονομίες μιας επικαιρότητας, που θα καθεί κι αυτή στα βάθη του χρόνου.»

«Το Αιγαίο δεν είναι ένας κόσμος μονοσήμαντος», γράφει ο Ηρακλής

Πασιπαιώννου, επιμελητής φωτογραφικών εκθέσεων, αναφερόμενος στο Αρχιπέλαγος του Καλαφάτη. «Είναι τόποι πολλοί που αλλοδιδιοδύουν χωρικά, χρονικά, εννοιολογικά. Είναι η περίεργη αίσθηση αιώνριπης ο' έναν αρχέτυπο κόσμο, όπου απέναντι στο πέλαγος, σε άμεση επαφή με τον αέρα, την αλμύρα, το φως, νιώθει κανείς να βρίσκεται ανάλαφρα, σιωπηλά, πρόσκαιρα κάτι από τον μύκιο εαυτό του. Πώς μπορεί κανείς

να μιλήσει για ένα θέμα γνωστό με τρόπο άγνωστο; Πώς μπορεί να συγκρατήσει τη στέρεη ύλη με τη διαρκή ρευστότητα; Αυτό που διαχέεται ελεύθερα με αυτό που είναι βαθιά κρυμμένο; Με τέτοια ερωτήματα στον νου μοιάζει να πλανήθηκε ο Στράτος Καλαφάτης στα μύκη και τα πλάτη του Αιγαίου. Και ίσως το Αρχιπέλαγος να αποτελεί τελικά ένα γόνιμο πρόκλημα, ένα επιλεγμένο πεδίο δοκιμής απαντήσεων,

γιατί τα ερωτήματα αυτά διατυπώνονται αέρινα πολύ πέρα από την επικράτειά του.»

Στην έκθεση του ΜΙΕΤ, που πραγματοποιείται χάρις στη στήριξη του Διονύση Καψάλη, παρουσιάζονται 55 φωτογραφίες. Οι μισές απ' αυτές είναι καινούργιες. Είναι η πρώτη φορά που το Αρχιπέλαγος παρουσιάζεται στο σύνολό του, όπως ο φωτογράφος το αποτύπωσε πριν από δώδεκα χρό-

να, και όπως το ανακάλυψε εκ νέου τώρα. Στον υδάτινο κόσμο του Στράτου Καλαφάτη, οικείο ή απόμακρο, όλοι αναγνωρίζουμε κάτι από τον εαυτό μας.

Γ.Ε.

Η έκθεση θα διαρκέσει έως τις 29 Ιανουαρίου (Βθ'α Καποδιστ' - Λευκός Βασίλειος Όμιλος 108, Θεσσαλονίκη). Στη συνέχεια θα φιλοξενηθεί στο Μέγαρο Εθνόφυλας της Αθήνας.